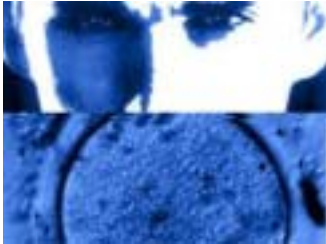

Forces imaginàries

Quan els llums s'apaguen i sona la música, comença l'espectacle. Els títols de crèdit són la porta d'entrada al món de la ficció i hi ha qui ha fet de la seva creació un art.

Quan arriba l'hora de comentar les pel·lícules que hem vist les opinions solen centrar-se en els actors, en la música i, de vegades, en la fotografia i en el vestuari. Però tendim a oblidar-nos d'un element que és indispensable en qualsevol pel·lícula, des de la producció més avantguardista a la pel·lícula més clàssica: els títols de crèdit.

Estrictament parlant, els crèdits són els fragments que tanquen i obren les pel·lícules, això no és cap secret. Se suposa que en aquests fragments l'espectador pot rebre un conjunt d'informació, que aniria de menys completa (títols d'entrada) a més (títols de sortida). L'origen dels crèdits és, i això tampoc no és cap secret, pura necessitat: poder identificar les pel·lícules quan són fora de les bobines o capsos i, de passada, deixar clar qui les ha fetes.

Si parlem de cinema mut veureu que, a més, hi trobem els intertítols, aquells rètols que apareixien després de les accions, i que contenien diàlegs, anotacions, etc. Quan el cine mut va desaparèixer, els títols van sobreviure, però ara amb un nou concepte: espectacle. Els anys daurats de Hollywood, els anys 50 sobretot, van ser anys d'opulència, de demostrar que el seu poder com a indústria era imparabile i inigualable. Va ser l'època de títols enormes, amb tipografies en 3D i fanfares a volum infernal d'acompanyament. Hem dit espectacle? Potser seria millor dir un gran espectacle!

En aquesta època van aparèixer franciradors que van fer evolucionar decisivament l'art del disseny dels títols de crèdits, franciradors que van aplicar la seva creativitat a aquest minuts inicials, convertint una simple convenció en una mostra d'art dins els llargmetratges, i que seguien l'exemple de grans creadors com **William Cameron Menzies**.

I van fer bé d'espavilar-se, perquè la televisió ben aviat va convertir-se en un enorme adversari, que, de fet, va significar un punt i a part en l'època daurada dels grans estudis. A la televisió, molts creatius i dissenyadors van poder aplicar tot allò que els grans pressupostos i els executius totpoderosos els negaven. Fins als nostres dies, el trànsit de creadors entre el cine i la televisió ha sigut constant, i quan parlem de grans noms hem de tenir en compte que el seu treball és, i com més va més, una suma de mitjans i de recursos. Però deixem-nos de rotllos filosòfics i anem al gra...

El mestre de mestres

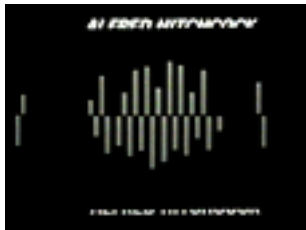
Abans d'ell ja hi va haver qui s'hi va mirar en els títols de crèdit, però el seu nom quedarà sempre lligat als crèdits, dels quals és el mestre i el referent. Parlem de **Saul Bass**, l'home que va fer canviar la mentalitat de molta gent, pel que fa als crèdits. El mèrit bàsic que es pot atribuir a Bass és que hi va aportar un valor addicional: des de llavors els crèdits van contenir l'essència, el clima i el sentiment que tot seguit ompliria la pantalla.

La marca de la casa de Bass són les formes geomètriques simples, fàcils de reconèixer, uns colors també bàsics i, cosa molt important, un ritme impecable, amb la integració total entre imatge i tots elements esmentats. L'obra de Bass va tenir un gran impacte en l'època. La gent estava acostumada a ignorar els títols de crèdit, i dedicaven el temps a menjar crispetes, a gratar-se i a qualsevol mena d'activitat estrambòtica. Amb Bass, la pel·lícula començava quan s'apagaven els llums, i calia estar alerta.

Saul Bass ha tingut una carrera extensíssima, però les seves obres més recordades i més citades són les col·laboracions que va fer amb un altre gran figura, **Alfred Hitchcock**.

La primera vegada en què aquests dos talents van coincidir, el resultat només es pot descriure amb dues paraules: obra mestra. Les imatges de somni i quasi irreal de la pel·lícula van trobar en les espirals de colors i els ulls vermells de Bass el complement ideal, una escena hipnòtica que encara ara és a dalt de tot pel que fa a títols de crèdit impactants. La segona col·laboració dels dos mestres va ser "Perseguit per la mort", el títol en català de "North by Northwest" (1959). La pel·lícula s'obre amb la inconfusible música del genial Bernard Herrman, i damunt un fons verd apareixen les formes geomètriques tan característiques de Bass, que se superposen als edificis filmats pel director. Un gran encert, i un prodigi de muntatge.

Bass i Hitchcock van tancar la seva relació amb "Psicosi" (1960). Aquí Bass jugava amb el moviment de formes horitzontals i verticals, com a metàfora de la doble personalitat de Norman Bates, l'assassí de la casa de dalt del turonet. La seqüència no seria el que és sense la conegudíssima música de violins de Herrman, però si ens preguntessin què recordem de "Psicosi", quasi tots parlaríem de l'escena de la dutxa. I va ser Saul Bass qui va dibuixar l' storyboard de l'escena, creant una de les escenes més imitades de la història del cine.

Saul Bass no ha deixat de treballar, i recentment ha col·laborat activament amb directors com Martin Scorsese. Però l'ombra de Hitchcock és allargada, i són les pel·lícules que va fer amb ell les obres que ningú no hauria de passar per alt. La seva influència és patent en gran part dels artistes que han pres el relleu en la creació de crèdits.

L'home darrera 007

Els anys seixanta van ser anys de color i formes sinuoses, anys despreocupats i de psicodèlia. Aquest clima va influir decisivament en les produccions de l'època, que vistes avui en dia tenen un inconfusible toc "kitsch" i entranyable. N'és un exemple la sèrie "Batman", que els seguidors del programa ja coneixeu. I els títols de crèdit no van ser impermeables a aquesta influència.

Les pel·lícules van incorporar melodies "pop" i colors estridents i, fet inèdit, també van començar a barrejar gèneres i tècniques. El cas més representatiu d'aquesta tendència el trobem en la figura de **Maurice Binder**. Aquest gran artista és el responsable dels crèdits d'un dels personatges més populars i més arrelats en la cultura: **James Bond**. De fet, la primera pel·lícula de l'agent 007, "Dr.No" (1962) tenia un disseny poc vistós, però tot va canviar amb "Des de Rússia, amb amor" (1963), amb l'arribada a la sèrie de Binder.

Binder va crear un element que ara és identificatiu de la sèrie de pel·lícules, el logo del 007 barrejat amb la forma d'una pistola. Però potser el fet més important és que Binder va crear uns crèdits que explotaven la sensualitat i l'erotisme latent a les aventures de Bond: siluetes provocatives, colors psicodèlics i una cançó interpretada pels artistes de moda. Aquesta va ser l'aposta de Binder, i va triomfar estrepitosament.

La sèrie de Bond va rebre també l'aportació de mestres com **Saul Bass**, que va aportar la seva creativitat a "L'home de la pistola d'or", però sempre seguint els paràmetres que marcava Binder. Fins i tot després de la seva mort, l'any 91, els **nous dissenyadors** de la sèrie de Bond han respectat l'obra d'aquest gran mestre del disseny.

Crèdits catòdics

La televisió ha sigut sempre el segon camp privilegiat en què dissenyadors i creatius han aplicat les seves idees... amb certs marges. Perquè, no ens enganyem, la televisió no és el cinema. I això té un vessant positiu i un de negatiu. Com a part positiva podem dir que permet treballar sense la pressió enorme de les grans superproduccions, però alhora sense grans pressupostos, els projectes s'han d'ajustar.

En definitiva, que cal mirar sempre d'anar al gra i intentar captar l'atenció del telespectador, que pot fer una cosa que el públic de cine no pot fer: canviar de canal. Potser tots aquests factors han fet que l'experimentació en les capaçaleres televisives sigui constant, una mica a remolc de les de cine, però experimentació al cap i a la fi.

Un dels gèneres que ha aportat les entrades més recordades són les "soap operas", més conegudes en les nostres terres com "culebrons" o serials televisius. D' "Hospital" a "Dallas", passant per "Sensación de vivir", aquestes sèries han arribat a milers d'espectadors, i han influenciat molts dissenyadors.

Però no solament de sentiments punyents viu l'home, i a aquestes lacrimògenes sèries es poden afegir presentacions clàssiques, autèntiques joies de la pantalla com "La dimensió desconeguda", "Batman", "La dona bionica", "Els venjadors", "L'hora d'alfred Hitchcock" o "Expedient X". Podreu veure-les i jutjar si estan o no a l'alçada visitant pàgines com aquesta, plenes d'entrades mítiques que, suposem, us faran recordar a més d'un tardes i tardes d'"hipnosi" davant el televisor.

No podem passar per alt que, a més, la televisió té crèdits propis per donar a conèixer la cadena, i que solen ser més extensos i treballats que els dels estudis de cinema. Aquestes petites peces també són una mostra de com ha evolucionat el disseny de crèdits.

La majoria de companyies que treballen en cine també treballen per televisió, i sense anar més lluny la companyia de Kyle Cooper, **Imaginary Forces**, és una de les potències en aquest sector. Però d'ells en parlem més endavant. Una companyia que és tota una institució en el món del disseny de crèdits a la televisió és **Pittard Sullivan**, responsables de tota mena de caretes i separadors de luxe per a les cadenes més importants del món, com podreu comprovar si feu clic [aquí](#). La competència en el sector és enorme, i la gent de Pittard se les ha de veure amb companyies com **Score Productions** o **Rainmaker**, autors de crèdits ja mítics per als telespectadors. En definitiva, que no cal perdre de vista el que amaguen les 625 línies dels televisors, perquè les sorpreses poden ser majúscules.

Cooper, el nou mestre

Dir que la presència de Kyle Cooper a Sitges 2000 va ser el punt culminant del festival, potser seria agosarat, però no sempre tenim la sort de comptar amb la presència d'un dels creatius més importants del món mundial. Kyle Cooper és el cor d' **Imaginary Forces**, una de les companyies més prestigioses dins el panorama nordamericà pel que fa al disseny de crèdits televisius i cinematogràfics.

Des que Cooper i companys d'estudis com Paul Rand van crear la companyia el nom el seu nom s'ha convertit en sinònim d'originalitat, impacte i qualitat. Els seus títols tenen una marca d'estil inconfusible, i s'han convertit en els hereus directes de Saul Bass, Maurice Binder i la resta de grans mestres del crèdits que hem vist en les pàgines anteriors d'aquest reportatge. I com és aquest estil? Tot i que varia segons la pel·lícula, els de Cooper basen els crèdits en el·laborats "collages" d'imatges i tècniques. Tot val, des de fotos amb estil de premsa, a dibuixos o escultures. I, a més, un joc constant amb les tipografies, que es deformen es trenquen o s'estilitzen per endinsar al públic en la pel·lícula.

El seu treball és extensíssim, però hi ha hites que han marcat a foc la imatge de la companyia pels espectadors. El més important és, sens dubte, "Seven", la magnífica pel·lícula de Dave Fincher. Els seus malatissos crèdits, aritme de Gravity Kills i Nine Inch Nails van deixar a mig món clavats a la butaca. Podeu veure'ls en aquesta pàgina, i recordar perquè avui en dia encara són una referència per a creatius d'arreu del món.

Però aquest treball no va ser fruit de la casualitat. Els crèdits de pel·lícules com "Donnie Brasco", "Mimic", "L'illa del Dr. Moreau" i "The Avengers" són autèntiques obres mestres, mostres de genialitat que sorprenen en totes i

cadascuna de les revisions que es fan. Però no només hem vist el treball d'Imaginary Forces en aquestes pel·lícules. De fet, aquesta gent treballa en els "teasers" (petits tràilers ganxo que es fan quan la pel·lícula encara es troba en producció) de les grans produccions, com és el cas de la propera pel·lícula d'"Spiderman", en crèdits televisius de sèrie tan conegudes com la gran neuròtica "Ally Mc Beal" o en tota mena d'anuncis i publicitat vària.

Si us heu quedat amb les ganes de veure el treball de Cooper, el millor que podeu fer és revisar amb molta calma l'enorme llistat de pel·lícules en què ha col·laborat, i parar atenció quan la pel·lícula comença o bé llegir amb calma reportatges dedicats a aquest gran creador.

El "dream team"

El món dels títols de crèdit és, juntament amb els dels efectes especials, un dels camps més receptius als avenços tecnològics, i les grans companyies sempre estan molt alerta de les novetats que apareixen de la casa **Adobe** o **Alias Wavefront**, amb els populars programes After Effects i Maya al capdavant. Tot i que Kyle Cooper ens va insistir que el que compta són les idees, resulta evident que sense estar molt al cas del que es mou en el terreny del retoc i creació digital d'imatge, les companyies dedicades a la creació poden veure's fàcilment superades per la competència.

Imaginary forces és avui en dia una de les companyies estrella del món dels crèdits, però la seva competència directa no es queda enrera en aspiracions o treball. El nom bàsic a citar és Balsmeyer & Everett, una "superpotència" del món dels crèdits, amb un currículum tan o més ampli que el de la companyia de Kyle Cooper. Els llistats dels seus treballs és enorme, amb exemples recents com "**Magnolia**" o "Shaft", per

citar dos exemples recents. Esperem que tard o d'hora Randy Balsmeyer faci alguna sessió magistral a prop nostre, perquè el seu potencial creatiu és de primer ordre,

El tercer nom "en discòrdia" és el de **Cyber Motion**, una companyia que tot i estar encara un pas per sota del nivell de les anteriors companyies, està obrint-se pas amb força en el món del disseny de crèdits. En aquesta companyia hi treballen creatives com la Deborah Ross, el tercer nom propi que, juntament amb Cooper i Balsmeyer, faltava per completar el "dream team" d'aquest ofici. Podeu veure una mostra del treball elegant i sobri de Ross en crèdits com els de "El talent de Mr. Ripley".

I més val que s'espavilin, perquè companyies com "Yu+co", "Attik" o "Kemistry" comencen a plantar cara a aquests grans gegants. Al cap i a la fi aquests lluita resultarà beneficiosa per nosaltres, els espectadors, que veurem crèdits més el·laborats i més treballats. Esperem que, si heu llegit el reportatge i us ha interessat, mireu els crèdits amb tot l'interès del món, perquè sovint amaguen petites joies que justifiquen el preu de l'entrada o que no canviem de canal.

Article publicat:
Internet 3xl.net Portal TV3